

Kontaktperson
Urban Edvardson
Telefon: 08-508 262 27
urban.edvardson@gfk.stockholm.se

SANERING AV FÖRORENAD MARK VID NORRA BANTORGET

1. PROJEKTETS MÅL, SYFTE OCH FÖRVÄNTADE RESULTAT

Norra Bantorget ligger invid Klara sjö och Barnhusviken, vilka är kraftigt belastade av föroreningar dels från trafikdagvatten och bräddavloppsvatten, men även från utläckage från förorenade områden. Saneringsåtgärder har utförts i recipienten (sediment) och i tillrinningsområdet för att minska belastningen på recipienten. I klassificeringen av recipienter i Stockholm har man bedömt att man vid byggnation inom tillrinningsområdet bör rikta uppmärksamhet mot markföroreningar i syfte att minska belastningen på recipienten. I strategin för Stockholms vattenarbete 2004-2015 föreslås även som mål att fisken i Karlbergskanalen/Klara sjö skall innehålla så låga halter miljögifter att den inte innebär en hälsorisk att äta. Av dessa skäl är det viktigt att minska föroreningsförekomsten i marken i tillrinningsområdet.

I mark- och grundvattenundersökningar inom Norra Bantorget har föroreningar i form av tungmetaller (bl.a. bly, koppar, zink, kvicksilver) men även av cancerogena PAH, och i delar av området bensin- och oljeföroreningar, påträffats. Marken inom området behöver saneras för att inte ge upphov till risker för människors hälsa och för miljön såväl vid den aktuella markanvändningen som vid en förändring av markanvändningen. Målet är även att en befintlig park skall rustas upp och i nödvändig grad saneras från markföroreningar så att den utgör en tillgänglig grönyta för rekreation.

Föroreningarna inom området är dels ett resultat av närheten till bangårdsområdet, dels från verksamheten vid de bensinstationer som funnits inom området, och dels från föroreningar som transporterats dit med fyllnadsmassor som idag utgör den befintliga marken. Föroreningarna som härrör från bensinstationsverksamheten finns det en ansvarig verksamhetsutövare som i viss grad är efterbehandlingsansvarig.

I åtgärdsmålen för området har det vägts in att åtgärderna skall vara av långsiktig karaktär, och att de således skall leda till att minska och om möjligt eliminera den långsiktiga miljöskuld som markföroreningar utgör.

Åtgärderna skall även vara av engångskaraktär, vilket är speciellt viktigt i stadsmiljö där framtida möjligheter till saneringsåtgärder blir begränsade. Platsspecifika riktvärden har tagits fram för området, men saneringsmålen har efter en riskvärdering satts hårdare för att i ett långsiktigt perspektiv minska den långsiktiga miljöskulden genom att minska mängden föroreningar som kan spridas till grund- och ytvatten.

2. ÖVERSIKTLIG PROJEKTPLAN

Marken inom Norra bantorget kommer att saneras under 2005. Området omfattar mark längs med Torsgatan, Norra Bantorget och Östra Järnvägsgatan samt en befintlig park invid Norra Bantorget. Det bedöms att ca 60 000 m³ förorenade massor kommer att behöva schaktas ur. Ca 10 000 m³ av dessa massor ligger inom ett bensinstationsområde för vilken det finns en ansvarig verksamhetsutövare.

Inventering av markföroreningar inkl. geotekniska undersökningar är utförda i omgångar av flera olika konsultbolag. Kompletterande undersökningar, inkl. framtagandet av hanteringsstrategi med platsspecifika riktvärden och förslag till åtgärdsåtgärder för området, utfördes under hösten 2004 av Sweco Viak. Saneringen kommer att ske till en föroreningsnivå motsvarande fastställda åtgärdsåtgärder framtagna i samråd med Miljöförvaltningen. Upphandling av entreprenör och oberoende miljökontroll planeras till våren 2005. Miljöförvaltningen i Stockholm har tagit del av utförda undersökningar och kommer fortlöpande att delta i kommande planeringsarbete, bl.a. genom anmälan enligt 10 kap MB.

3. ÖVERSIKTLIG PROJEKTORGANISATION

Nämnd: Gatu- och fastighetsnämnden.

Projektledare: Urban Edvardson.

Trafik: Örjan Widæus

Park: Britt-Marie Salmén

Miljö- och markföroreningsfrågor: Hans Söderström

4. BESKRIVNING AV PROJEKTETS KOSTNADER, INTÄKTER OCH FINANSIERING

Genomförandet kommer att innebära schaktning av jord oavsett föroreningsinnehåll. Merkostnaden för genomförandet på grund av att massorna är förorenade beräknas till ca 20 Mkr. I kostnaden ingår aktiviteter enligt punkt 2 ovan. Den största kostnaden är kopplad till kvittblivning av förorenade massor.

5. PROJEKTETS PÅVERKAN PÅ FRAMTIDA KOSTNADER OCH KOSTNADSEFFEKTIVITET

Inga framtida kostnader är troliga eftersom marken, efter sanering och utskifte av jord, sannolikt kommer att medge etablering av olika typer av verksamheter och bebyggelse av stadskaraktär utan att vidare åtgärder krävs.

6. PROJEKTET I RELATION TILL MILJÖPROGRAMMET OCH VÄXTHUSGASPROGRAMMET

I Stockholms stads miljöprogram fastslås att staden ska erbjuda stockholmarna en attraktiv och hälsosam utomhusmiljö. Mark och vatten ska planeras och skötas på ett ekologiskt hållbart sätt. Grön- och blåtor ska bevaras som viktiga rekreationsområden och ge förutsättningar för en rik biologisk mångfald. Allmänheten ska informeras om och uppmuntras till att besöka och vistas i parker och naturområden. Vid en sanering av området och en upprustning av den befintliga parken kommer dessa mål att främjas. De delmål som främjas av saneringsåtgärden i miljöprogrammet är framförallt delmålen 4:4 (Förorenade marker ska kartläggas och sanering ska påbörjas. Spridning av föroreningar ska förhindras.), 4:5 (Föroreningar till mark, yt- och grundvatten ska minska). Genom saneringen minskar mängden föroreningar i mark och grundvatten och därmed risken för spridning till Klara sjö och Barnhusviken.

7. PROJEKTETS PÅDRIVANDE ROLL

Saneringen av marken kommer att minska den långsiktiga miljöskulden. Man har tagit fram platsspecifika riktvärden för området, men går sedan längre i åtgärds målen för att uppnå en långsiktigt hållbar åtgärd. Genom att det utförs åtgärder i parken inom området kommer nyttjandet av denna sannolikt att öka. Projektet innebär också att spridningen av föroreningar till omgivningen (vatten och luft) i hög grad minskar eller upphör.

8. UPPFÖLJNING, DOKUMENTATION, ERFARENHETSSPRIDNING

All erfarenhet av markrening, inkl. omhändertagande av markföroreningar, förs vidare inom kontoret till kommande projekt. Vidare sprids erfarenheter genom kontorets delaktighet i olika arbetsgrupper, seminarier etc. Rapporter m.m. sparas. Genomförda åtgärder sammanfattas i en slutrapport som även Miljöförvaltningen får ta del av. Markmiljödata införs i Miljöförvaltningens markdatabas.

9. RISK

Risker i projektet är framförallt kopplade till förseningar som kan uppkomma på grund av att arbeten kommer att utföras under grundvattenytan. Vidare kan det inte uteslutas att andra föroreningar påträffas som inte tidigare har utretts, eftersom marken består av fyllnadsmassor med okänt ursprung.